

בבא בתרא כט הוספה מהרשב"א

בשטריה⁹ טפי לא מיזדהר. כלומר, דזה יודע דטפי לא מיזדהר, כי לא מיחה¹⁰ תוך שלש מיחזי כמערים לשתוק עד שיאבד זה ראיותיו¹¹. ובהכין סלקא שמעתין, דטעמא דשלש שנים משום דתלת מיזדהר טפי לא מיזדהר. ואלא מיהו האי

טובל בעשרים סאה⁵. אלא שיש אחרת כיוצא בזו בפ"ק דקידושין⁶: אי הכי בנתיה דר' ינאי דלא מקניאן נפשיהו בתרקבא⁷ דינרי⁸. וצריך לי עיון. אלא אמר רבא תלת שנין מיזדהר איניש

באכילת פירות של שלש שנים, וכאידך טעמא דרבא¹⁴, ובפחות מכאן לא קפדי, אף לוקח זה חושש ונזהר בראיותיו כל שלש, דמימר אמר שמא יבא היום או מחר ויערער עלי, אבל לאחר שראה זה שותק כל שלש בוטח שלא יערער עוד¹⁵ ושוב אינו נזהר בשטר¹⁶. והילכך כל

טעמא מיגד אניד נמי באכילת פירות, דהא ניר לא הוי חזקה¹² וכן אפיק כורא ועייל כורא¹³. וטעמא דמילתא משום דהאי טעמא דתלת מיזדהר טפי לא מיזדהר לאו כהלכתא בלא טעמא נקטינן ליה, אלא בטעמא תליא, והוא משום דכיון דרובן של בני אדם מקפדין

סק"ב בדעת הרמב"ן. (15) אף שאין זה דבר מוחלט שיקפיד (עי' לעיל הע' 11), מ"מ כיון שכן הוא הדרך אינו חושש יותר. ועי' יד רמה אות כ שהקשה על תירוץ הגמ' דסו"ס תיקשי לן נתת דבריך לשיעורים, דאיכא מאן דמזדהר פורתא ואיכא דמזדהר טפי, ולפי דברי רבינו א"ש, דהא דאחר שלש שנים אינו מיזדהר בשטריה אין זה משום שכן טבע האדם בלא טעם, דאז יש להקשות דאין טבע כל אדם שווה, אלא מפני שרק עד שלש שנים יש לו לחוש, וזה אינו תלוי בטבעי בני אדם, דכל אדם אינו שומר את השטר כשאינו צריך לו. אולם עיקר סברת רבינו

לקמן²³ גבי הא דאמר רב אשת איש צריכה למחות, ואקשינן עלה ממתני' דקתני ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו: לעולם כבעל וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות²⁴, דכיון שהזיק בקרקע לפניה והיא לא מיחת שוב לא נזהר הבעל בשטרו²⁵. ואע"ג דאפי' דבי בר אלישיב דקפדי טובא לא הויא חזקה בפחות משלש שנים, כשאר אינשי דעלמא, משום דכיון דרובן של בני אדם אין דרכן להקפיד כולי האי אכתי נזהר זה בשטרו, שמא יטעון עליו שלא הקפיד כמו שאין

שאכל אותו שלא כדרך הבעלים כתפתיחא¹⁷, ואי נמי לא אכל פירות אלא בניר, ואי נמי לא נשכר באכילתן כגון אפיק [כורא] ועייל כורא, עדיין הלוקחין נזהרין¹⁸, דחוששין שמא לא חששו הבעלים לערער כיון שלא אכלו שלש פירות או שלא נשכרו באכילתן¹⁹. והיינו נמי טעמיה דשמאל דאמר²⁰ דדקל נערה אפי' פחות משלש הויא חזקה²¹, דכיון שאכל פירות הראויין לאכול אותן בין שלש שנים, בוטח דלא ימחה עוד²². ומה הטעם ג"כ הוא מה שאמר רבא בעצמו

דרכן של שאר בני אדם להקפיד²⁶, אבל בחורפך בורות שיחין ומערות אין שום אדם סובל כן, שאין אדם רואה שמקלקלין קרקעו כולי האי ושותק²⁷.

אמר רב חמא ומודה רב הונא באתרא דמוברי באגי. פ"י 28 שאע"פ שאכלן מפחזרות הויה חזקה.

אבל 29 שנת ההוכרה לא סלקא ליה, וכדאמרי' לקמן 30 דלכולי עלמא ניר לא הויה חזקה 31.

אפי' לא נרה כפשטות הגמ'. 31 וס"ל דאפי' באתרא דמוברי באגי לא הויה חזקה, והראב"ן הנ"ל כתב ליישב שיטתו דהא דניר לא הויה חזקה היינו באתרא דלא מוברי, אבל באתרא דמוברי באגי הויה חזקה בשלש שנים, אע"ג דלא אכלן כולן, דהא אחזוק (כצ"ל) כדאחזוק אינשי בני המקום, וכל תשמיש שיש לעשות באותן שלש שנים עשה בתוכה, דשנת זריעה וזרעה ושנת ניר נרה. ור"ל דדמי לשובכות ומרחצאות דבוודאי מודה רב הונא דהויה חזקה אע"פ שאינו אוכל פירותיהן כל יום (עי' לעיל כח א ד"ה וכל דבר דאין צריך אלא שיאכל כדרך הבעלים). וש"ר סברי דלא דמי לשובכות ומרחצאות וכמש"כ הרמב"ן כיון דאיכא דזרע ועוד דכיון דמשיך זימנא דבורות קלא אית ליה ואי לא מחזיק שש שנים לאו כלום הוא, ובראב"ד (הנ"ל) מבואר דלא דמי משום דהא דמוברי באגי לאו משום דלהכי עבידא אלא משום דניחא להו בהכי, ועוד דבורותא לאו בשנה ידועה דווקא ולא שוייא אכילה לכולהו ולא בורותא לכולהו ולא מפרסם חזקתיה. /ולפי דברי רבינו לעיל ד"ה אלא אמר רבא דרק אחר שאכל שלש פירות של שלש שנים שוב אינו נזהר בשטרו בלאו כל הנ"ל לא דמי לשובכות ומרחצאות, דהתם אף שאין אוכל פירותיהם כל יום, מ"מ אוכל הוא פירות של שלש שנים, משא"כ הכא, אף שעשה בשדה כל מה שיש לעשות, מ"מ לא אכל שלש פירות של שלש שנים.